

KÜLFÖLDI BIZONYÍTVÁNYOK ÉS OKLEVELEK ELISMERÉSE

- A külföldi végzettségeknek a fogadó országban belüli elismerései hosszú ideig kétoldalú egyezmények alapján történtek. Az 1970-es évek óta jelentek meg az egész térségeket érintő kölcsönös elismerési egyezmények.
- Az európai integráció felerősödését kísérő Lisszaboni Elismerési Egyezményt 1997-ben írták alá. Az egyezmény alapvetően kettős célt szolgált: a tanulási és a munkavállalási célú mobilitás növelését.
- Magyarországon a végzettség-elismerési eljárásokban fő szabályként a kijelölt hatóság az Oktatási Hivatal Magyar Ekvivalencia és Információs Központja. Az egészségügyi képzések esetén az Országos Kórházi Főigazgatóság, egyéb szabályozott szakmák esetén további hatóságok járnak el.
- 2011 és 2022 között az állandó letelepedők között a külföldi hatóságok közel 18, 6 ezer magyar végzettséget, a magyarországi hatóságok közel 3,5 ezer külföldön szerzett végzettséget ismertek az ún. szabályozott szakmákban.
- Egy svédországi kutatás azt mutatta, hogy a végzettségelismerést kérők nagyobb arányban lesznek foglalkoztatottak, a bérük változásának mértéke pedig magasabb, mint az eljárást le nem folytatók esetében.

A Kormány [T/8005](#) számon benyújtott, az oktatási, családügyi, kulturális tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról szóló törvényjavaslatához kapcsolódóan az Infojegyzet ismerteti a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény eljárásait és a kapcsolódó statisztikai adatokat.

A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismerése és honosítása

A különböző államok által kiadott bizonyítványok „csereszabatosága” a különböző országokban érvényes oktatási tartalmak és bizonyítványok jogérvényének kölcsönös elismerését jelenti. A teljes jogú elismerés, honosítás olyan eljárás, amely során az eljáró hatóság a külföldi bizonyítvány vagy oklevél jogi hatályát azonosnak nyilvánítja az adott országban megszerezhető (kiállított) bizonyítvány, oklevél jogi hatályával ([2001. évi C törvény 3 §](#)), azaz egyenértékűnek nyilvánítja.

AZ ELISMERÉSI ELJÁRÁSOK TÖRTÉNETE

A végzettségek országok közötti elismerései hosszú ideig kétoldalú egyezmények alapján történtek. Az **egyes régiókra vonatkozó első kölcsönös elismerési egyezmények** az 1970-es évektől, az UNESCO égisze alatt jelentek meg, elsőként 1974-ben Latin-Amerika és a Karib-térség országaira, a felsőoktatással összefüggő tanulmányok, képesítések elismerésére vonatkozóan. Európában az első egyezményt 1979-ben Párizsban fogadták el. Az **európai régió** államaira vonatkozóan a felsőoktatással összefüggő tanulmányok, oklevelek és fokozatok elismeréséről szóló egyezményt ([UNESCO 1979](#)) eredetileg 26 ország írta alá, között Magyarország is, melyet hazánkban 1983-ban hirdettek ki ([1983/7. Nemzetközi Szerződés a művelődési minisztertől](#)).

Az 1980-as években felerősödött európai integráció folyamata hozta el az egyezmények következő generációját Európában, 1997-ben a **Lisszaboni Elismerési Egyezménnyel** ([Council of Europe 1997](#)), amelyet az Európa Tanács tagállamai az UNESCO képviselőivel közösen dolgoztak ki. Magyarországon az egyezményt a [2001. évi XCIX. törvény](#) hirdette ki.

Hazai előzmények és jogi háttér

Magyarországon a külföldi oklevelek elismerésre vonatkozóan az első jogi szabályozás 1951-ben az orvosi végzettségeket, majd 1954-ben a fogorvosi okleveleket, majd 1955-ben a gyógyszerész okleveleket érintette. 1957-ben a felsőoktatási intézetek által kiállított oklevelek honosításáról szóló 1/1957. (VII: 14.) M. M. rendelete átfogóan rendezte a külföldi diplomák honosítási kérdéseit. Az egyezményi szintű szabályozások változtatására 1963-ban, majd 1995-ben került sor, a ma hatályos jogi szabályozásokat a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló [2001. évi C. törvény](#) (elismerési törvény) tartalmazza.

A MAGYARORSZÁGI ELISMERÉSI ELJÁRÁS

Az elismerési törvény szerint, ha egy külföldi végzettség a Magyarországon kiadott végzettséggel összehasonlítható, akkor jogi hatályát tekintve egyenértékűvé válik azzal. A szabályozás szerint **a külföldi végzettségek elismeréssel, a tudományos fokozatok (Phd/DLA) honosítással** kerülnek a magyar jogrend hatálya alá. Az eljárás során az elismerés céljától függően különböző intézmények járnak el: a cél lehet teljes jogosultságot adó, illetve továbbtanulás céljából történő elismerés.

A teljes jogú elismerés esetén **több hatóság jár el:**

- Fő szabályként **a kijelölt hatóság az Oktatási Hivatal Magyar Ekvivalencia és Információs Központja (MEIK)**. A MEIK feladata általánosan az alap-, a közép- és a felsőfokú végzettségek elismerése.
- Az **egészségügyi képesítések** elismerése megosztott: az EU-n kívül megszerzett végzettségek a MEIK-hez, az EU-n belül megszerzettek elismerése az Országos Kórházi Főigazgatósághoz (OKFŐ) tartozik.

A **továbbtanulási célú elismerés** esetén a továbbtanulási céllal kiválasztott oktatási intézmény jár el.

A hazánkban **a MEIK által elismert diplomák legfrissebb statisztikai adata** 2015-re áll rendelkezésre, ebben az évben 643 darab diplomát ismertek el. A leggyakrabban kérelmezett diplomák az óvodapedagógus, orvos, tanár tanító képesítések voltak ([Szalai, 2016](#)).

Az **OKFŐ legfrissebb közzétett adatai** 2018-ra vonatkoznak: ebben az évben összesen 372 fő külföldi egészségügyi szakképesítést ismertek el Magyarországon, közülük legtöbb (153 fő) szakdolgozói, illetve orvosi (137 fő) végzettség. A szakdolgozók végzettségüket Romániában, Ukrajnában és Szerbiában szerezték, a legtöbb orvosi diplomát Románia valamely felsőoktatási intézménye bocsátotta ki ([OKFŐ, 2018](#)).

A teljes jogosultságot biztosító elismerés a munkavállalás szempontjából lehet szükséges, [2005/36/EK irányelv](#) hatálya alá tartozó, ún. **szabályozott szakmák** esetén. Általános szabályként egy szakma akkor minősül szabályozott szakmának, ha gyakorlása esetén bizonyos képesítések igazolása előfeltételt jelent az adott szakmában történő munkavállalás során. Ilyen szakma többek között az orvos, fogorvos, ápoló, adótanácsadó, tanító, tanár. Ezeknek a külföldön szerzett szakmáknak a magyarországi elismerése szintén megosztott, a felelős hatóságok felsorolását a [33/2008. \(II.21.\) Korm. rendelet](#) tartalmazza.

Azoknak a szakembereknek, **akik az EU-ban, az EGT-tagországokban vagy Svájcban szeretnének letelepedni vagy ideiglenesen, illetve alkalmanként szolgáltatásokat nyújtani**, a fogadó ország hatóságait kell megkeresni képzésük elismertetése kapcsán.

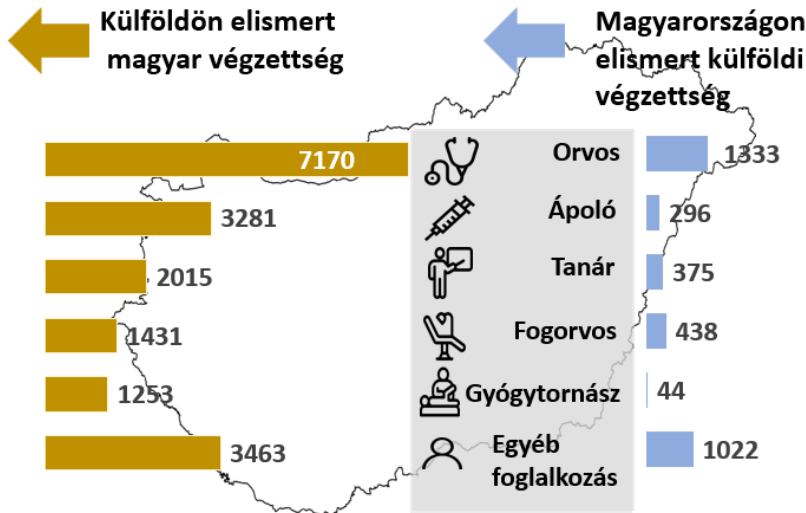
A szabályozott szakmákra vonatkozóan az Európai Bizottság adatbázisa nyújt statisztikai adatokat ([Regulated Professions Database](#)).

Az **állandó letelepedést igénylők esetén** 2011 és 2022 között **18,6 ezer Magyarországon szerzett végzettséget ismertek el az Európai Unió és az EGT államokban, valamint Svájcban együttesen**. A pozitív elismerési döntések közel 60 százalékát három országban – Németországban (5,3 ezer), Ausztriában (3,0 ezer), illetve Nagy-Britanniában (2,8 ezer) – hozták meg, a kérelmek további közel negyedét Norvégia (2,6 ezer) és Svédország (1,9 ezer) bírálta el. **Magyarországon az érintett időszakban 3,5 ezer kérelmet bíráltak el**, a legtöbb kérelem Romániából (2,4 ezer), Németországból (közel 350 darab), illetve Szlovákiából (közel 270 darab) érkezett.

Átmeneti mobilitást érintően 2011 és 2022 között **közel háromezer magyar végzettség esetén** adtak ki valamelyik tagállamban a szolgáltatásnyújtó helyváltoztatását érintő nyilatkozatot. **1,4 ezer esetben** automatikus elismerés vagy az elismerési eljárást követő végzettség-elismerés történt, az építőmester szakmákat illetően. A jelzett időszakban Magyarországon nem magyar végzettségre vonatkozóan **közel ötszáz esetben adtak ki szolgáltatásnyújtó helyváltoztatási nyilatkozatot**.

EURÓPAI PÉLDÁK

1. ábra: Elismert végzettségek száma állandó letelepedők esetén 2011 és 2022 között (darab)

Forrás: [Infoszolg/European Commission Regulated Professions Database.](https://infoszolg.europa.eu/Regulated-Professions-Database/)

Németországban a külföldi tanulmányokért felelős központi oktatási hivatal (Zentralstelle für ausländisches Bildungswesen - [ZAB](#)) vesz részt a külföldi végzettségek elismertetési eljárásában. A tartományi jog által szabályozott szakmák (pl. tanárok, gyermekgondozók) elismerését tartományi jogszabályok tartalmazzák. A ZAB hivatala számos szolgáltatást nyújt, többek között ők állítják ki az egyenértékűségi tanúsítványt a szabályozott szakmák esetén. A 2012-től életbe lépett új szövetségi elismerési törvénynek megfelelően a nem szabályozott szakmákkal, illetve az EU-n kívül szerzett képesítéssel rendelkezők is jogosultak az egyenértékűségi eljárást végző szervek szolgáltatásait igénybe venni. 2021-ben összesen 46,9 ezer külföldi végzettséget ismertek el Németországban ([Destatis, 2022](#)).

Ausztriában 2016 óta van hatályban új szövetségi elismerési törvény (Anerkennung- und Bewertungsgesetz, [AuBG](#)). Az elismerési eljárás során Ausztria-szerte számos tanácsadó központ nyújt segítséget. Az EU-n belül szerzett felsőoktatási végzettségekre

vonatkozóan általánosan nincs szükség az elismerési eljárást lefolytatni, azonban lehetőség van a külföldi végzettségek értékelési dokumentumait kérni, amely mélyebb értékelést és összehasonlítást biztosít a munkáltatók vagy munkaerő-piaci szolgálatok számára. A menedékjogra és a kiegészítő védelemre jogosultak esetében a törvény új eljárásokat vezetett be: azok, akik önhibájukon kívül nem tudnak bizonyítványt, igazolást bemutatni, képesítésüket alternatív eljárásokkal (pl. szakmai megbeszélések tartásával) ismertethetik el. 2021-ben az elismerési kérelmek száma Ausztriában a 15–64 évesek körében meghaladta a 135 ezret ([Statistics Austria, 2022](#)).

Norvégiában a külföldi felsőoktatási diplomák elismerése a felsőoktatási és képzési igazgatóság (Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse – [HK-dir](#)) felügyelete alá tartozik. Az elismerési eljárás során általános elismerési határozatot hoznak, amelyben az oktatás szintjét, területét írják le. Az eljárás önkéntes, és a norvég munkaerőpiacon munkát vállalók számára nyújt segítséget, ugyanis a norvégiai munkavállalás előtt a legtöbb szakma esetén nincs szükség elismertetési eljárásra. A külföldi szakképzettségekre vonatkozóan az egyes szakmákat a norvég szakmajegyzékkel vetik össze, 2023-tól öt országra (Lengyelország, Németország, Észtország, Litvánia, Lettország) és 22 szakmára vonatkozóan.

Svédországban a felsőoktatási tanács (Universitets- och högskoleradet – [UHR](#)) vesz részt a külföldi diplomák elismerési eljárásában. A felsőoktatási intézménybe való jelentkezéshez nincs szükség a középiskolai végzettséget elismertetni, az értékelést a tanulmányi jelentkezéssel összefüggésben végzik el. Az alapképzést követő tanulmányok folytatása esetén az adott felsőoktatási intézmény dönt az alapidiploma beszámíthatóságát érintően. 2022-ben 23,4 ezer elismerési kérelmet regisztráltak Svédországban ([UHR, 2022](#)).

**HALLGATÓI, OKTATÓI ÉS MUNKA-
VÁLLALÁSI CÉLÚ MOBILITÁS**

A külföldi végzettségeknek a fogadó országokban való elismerése a hallgatók és oktatók, kutatók mobilitását, valamint a munkaerő-piac általános integrációját ösztönzi, emellett segít a szakképzett munkavállalók biztosításában is.

2021-ben a világon 6,4 millió hallgató tanult a hazájától eltérő ország felsőoktatási intézményében, több mint másfélszer annyian, mint tíz évvel korábban ([UIS database](#)). Az összes külföldi hallgató közel 40%-ának öt célország – Amerikai Egyesült Államok (13,0%), Nagy-Britannia (9,4%), Ausztrália (5,9%), Németország (5,9%) és Kanada (4,9%) – adott otthont. Európában közel 2,6 millió, az Európai Unióban, az EGT-államaiban, illetve Svájcban 1,6 millió külföldi diák tanult az egyetemeken, a külföldi diákok létszámnövekedése ezekben az országokban is közel másfélszeres volt. Az európai felsőoktatási hallgatói mobilitás legnagyobb arányban (közel 38%-ban) a kontinensen belüli mobilitást jelent, a külföldi diákok további közel 27%-a Ázsiából, 22%-a pedig az Afrikai kontinensről érkezik. A magyar egyetemekre legnagyobb arányban (43,2%-ban) Ázsiából, legtöbbször Kínából, (16,6%) Iránból (11,4%) érkezett. Az Európából érkező diákok jellemzően (2020/2021-ben 74,5%-ban) a szomszédos országokból – Románia, Szerbia, Szlovákia, Ukrajna – és Németországból, Norvégiából érkezett ([UIS database](#)). A 2022-es

adatok is hasonló tendenciát mutattak ([KSH, 2022](#)).

A tudományos mobilitást az Európai Unió számos programmal támogatja, mint például az Erasmus+, a CEEPUS, vagy kutatói csereprogramokkal, posztdoktori ösztöndíjakkal. Az Erasmus+ személyzeti mobilitás (staff mobility) programjain keresztül 2022-ben több mint 277 ezer résztvevő mobilitása valósult meg ([Erasmus+ annual report 2022 Annex](#)). Magyarországra 2022-ben ezen program keretein belül 6,4 ezer fő utazott, 9,9 ezer fő pedig az Európai Unió valamely tagországába utazott ki ([Erasmus+ in Hungary in 2022](#)).

A humántőke-elmélet szerint a végzettségek nem tökéletesen konvertálhatók az országok között, a munkáltatók a magasan képzett külföldi munkavállalók munkavállalása esetén is óvatosabbak ([Chiswick et al., 2008](#)).

A külföldi végzettségek formális elismerésére irányuló politikának munkaerő-piaci hatékonyságát Svédországban vizsgálták, a 2007 és 2011 közötti bevándorlók nem szabályozott szakmáinak végzettség elismerései kapcsán. A vizsgálat a foglalkoztatás valószínűségét és a keresetre gyakorolt hatásait kutatta. Az adatok azt mutatták, hogy azokat a bevándorlókat, akik a külföldi végzettségüket elismertették 4,4%-kal magasabb arányban foglalkoztatták, esetükben a bérek százalékos változása 13,9%-kal haladta meg a végzettségelismerési eljárást le nem folytatók béreinek változását ([Andrey et al., 2019](#)).

Források:

- Dr. Hudák Annamária - Dr. Gellérné dr. Lukács Éva (2003): [A magyar diplomák értéke az Európai Unióban](#), Európai Füzetek, Budapest
- UNESCO (2015): [Draft Preliminary Report Concerning the Preparation of a Global Convention on the Recognition of Higher Education Qualifications](#), UNESCO, General Conference, 38th Session, Paris
- Szalai Laura (2016): [Több száz külföldi diplomát ismernek el](#). Magyar Idők, 2016. június 2.
- Országos Kórházi Főigazgatóság: [Statisztikák, kimutatások - Migrációs statisztikák/ Elismerések](#)
- Statistics Austria (2022): [A quarter of migrants with difficulties in finding a job](#). Statistics Austria, Press release: 12949-247/22.